

**МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**

ЗАТВЕРДЖЕНО
протокол засідання кафедри
«31» серпня 2021 року № 1

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОКПП8 «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»**

Освітньо-професійна програма **«Міжнародна економіка»**

спеціальність 051 **«Економіка»** ОС **«Бакалавр»**

факультет **економіко-правовий**

2021-2022 рік

Робоча програма Економіка підприємства
для здобувачів вищої освіти ОП «Міжнародна економіка»
Спеціальність 051 «Економіка» ОС «Бакалавр»

Розробник: Омельченко Г.П., доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин,
к.е.н., доцент

©Омельченко Г.П., 2021 рік

© МДУ, 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>	Обов'язкова	
Семестрових модулів – 2	ОП <i>«Міжнародна економіка»</i> Спеціальність <i>051 Економіка</i>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>реферативне дослідження</u>		Семестр	
Загальна кількість годин-150		5-й	5-й
Тижневих годин для денної форми здобуття вищої освіти: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача - 4	Рівень вищої освіти: <i>перший (бакалаврський)</i>	Лекції	
		28 год.	14 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	14 год.
		Лабораторні	
		4	2
		Самостійна робота	
		88 год.	118 год.
Індивідуальні завдання:			
2 год.	2 год.		
Вид контролю: екзамен			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми форма здобуття вищої освіти - 60 год./90 год., (40% :60%)

для заочної форми форма здобуття вищої освіти - 30 год./120 год., (20% : 80%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: надати студентам можливість засвоєння теоретичних та практичних основ успішного управління економічною діяльністю підприємства, формування у студентів здібностей та світогляду фахівців, які здатні самостійно мислити, приймати управлінські рішення, виконувати комплексні економічні розрахунки для ефективного здійснення господарської діяльності на рівні підприємств.

Завдання дисципліни:

- вивчення господарських процесів, що відбуваються у виробничо-комерційних системах підприємств;

- закріплення комплексу економічних знань і засвоєння досягнень теорії та практики управління підприємствами;
- формування вмінь ефективного використання ресурсного і виробничого господарського потенціалу підприємства.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» обов'язкова з циклу дисциплін професійної підготовки (ОК 19, ПП 8)

Передумови для вивчення дисципліни: дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення дисциплін «Основи економічної теорії», «Історія економіки та економічної думки», «Статистика», «Мікроекономіка»

Компетентності та результати навчання.

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки
Загальні компетентності	<p>Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (КЗ-1).</p> <p>Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (КЗ-2).</p> <p>Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (КЗ-3).</p> <p>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (КЗ-4).</p> <p>5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (КЗ-5).</p> <p>Здатність спілкуватися іноземною мовою (КЗ-6).</p> <p>Здатність до адаптації та дій в новій ситуації (КЗ-9).</p> <p>Здатність приймати обґрунтовані рішення (КЗ-11).</p> <p>Навички міжособистісної взаємодії (КЗ-12)</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях (КП-1).</p> <p>Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами (КП-2).</p> <p>Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави (КП-5).</p> <p>Розуміння закономірностей розвитку різних форм міжнародних економічних відносин, інтеграційних процесів, їх впливу на економічну діяльність суб'єктів господарювання (КП-6).</p> <p>Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів (КП-9).</p>

	<p>Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин (КП-10).</p> <p>Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів (КП-12).</p> <p>Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності (КП-15).</p> <p>Здатність проводити міжнародні і внутрішні маркетингові дослідження; використовувати інструменти аналізу макро- і мікросередовища (КП-16).</p>
Результати навчання	<p>Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади) (РН-10).</p> <p>Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність їх діяльності (РН-17).</p>

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- економічні основи функціонування підприємств в умовах ринку;
- чинники, які впливають на ефективність роботи підприємств;
- механізм формування і використання виробничого потенціалу, взаємодії всіх видів ресурсів та найбільш раціонального їх використання;
- прогресивні методи планування та організації діяльності;
- показники оцінки та напрями підвищення результативності роботи підприємства.

вміти:

- обґрунтовувати структуру і напрямки діяльності підприємства;
- виконувати економічні розрахунки;
- творчо підходити до підготовки і прийняття управлінських рішень з економіки;
- аналізувати і узагальнювати результати діяльності підприємства, ефективності використання його ресурсів;
- пропонувати ефективні заходи господарювання і контролювати їх здійснення при зміні ситуації у ринковому середовищі;
- розробляти і реалізовувати плани розвитку підприємства. формування системи знань з теоретичної макроекономіки, які відображають сукупні результати економічної діяльності країни та теоретичний інструментарій ринкового та державного регулювання національної економіки.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Підприємство у сучасній системі господарювання та ресурснезабезпечення його діяльності

Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва

Підприємництво як сучасна форма господарювання, його роль в активізації соціально-економічного розвитку суспільства. Сутність та ознаки, форми та види підприємницької діяльності. Договірні взаємовідносини і партнерські зв'язки у

підприємницькій діяльності. Структуризація і порядок укладання договорів. Поняття підприємства як основного суб'єкту підприємницької діяльності та організаційно відокремленої й економічно самостійної первинної ланки національної економіки. Місія, внутрішньо фірмові цілі та функції підприємства. Еволюція основних теорій та моделей підприємства.

Правові і економічні аспекти створення підприємств. Алгоритм створення та реєстрації підприємства. Статут підприємства. Колективний договір. Механізм обґрунтування місця розміщення підприємства.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

Практичне значення класифікації підприємств. Класифікація підприємств за такими ознаками: мета і характер діяльності; форма власності майна; належність капіталу; правовий статус і форма господарювання; галузево-функціональний вид діяльності; технологічна (територіальна) цілісність і ступінь підпорядкування; розміри за чисельністю працівників та обсягом річного доходу.

Поняття організаційно-правової форми (ОПФ) підприємства. Основні організаційно-правові форми підприємств в Україні. Господарські товариства як найбільш розповсюджений тип ОПФ в Україні. Порівняльна характеристика акціонерного, повного, командитного товариств та товариства з обмеженою відповідальністю.

Об'єктивна обумовленість та економічно-соціальна доцільність об'єднання підприємств та організацій. Сучасні форми добровільного та інституційного об'єднання підприємств та організацій (асоціації, консорціум, концерни, корпорації, фінансово-промислові групи, холдинги). Мета їх створення, особливості та ефективність діяльності.

Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств

Поняття зовнішнього середовища підприємства, її основні характеристики та структуризація.

Фактори зовнішнього середовища – макроекономічного і макроекономічного рівня, фактори прямого та опосередкованого впливу. Сутність взаємовідносин держави і підприємства. Державне регулювання діяльності підприємства.

Взаємовідносини підприємства з конкурентами, постачальниками ресурсів, покупцями. Взаємовідносини підприємства з органами надзору за діяльністю підприємства: санітарно-епідеміологічний, пожежний, екологічний та ін. види надзору. Взаємовідносини підприємства із суб'єктами фінансової сфери.

Методи аналізу зовнішнього середовища підприємства.

Тема 4. Структура та управління підприємством

Особливості підприємства як складної економічної системи. Структура підприємства та її види. Характеристика виробничої, організаційної і соціальної структур як складових загальної структури підприємства.

Елементи виробничої структури підприємства. Класифікація виробничих структур за різними ознаками: в залежності від підрозділу, діяльність якого покладено в основу структури підприємства; за формою спеціалізації основних цехів; в залежності від наявності основних і допоміжних процесів. Фактори виробничої структури.

Управління підприємством як обов'язкова передумова забезпечення зростання його економіки. Принципи управління підприємством. Планування, організація, мотивація і контроль як основні загальні функції управління підприємствами. Специфічні функції управління. Змістова характеристика економічних, організаційно-розпорядчих і соціально-психологічних методів управління.

Організаційна структура як інструмент формалізації комунікації суб'єктів управління підприємством. Основні типи організаційних структур управління:

лінійні, функціональні, лінійно-функціональні, дивізійна, матричні. Принципи та етапи процесу побудови організаційних структур управління виробничими і невиробничими підприємствами. Показники ефективності організаційної структури. Особливості вибору організаційних структур управління новостворюваних підприємств різних розмірів і форм власності, галузевої належності.

Тема 5. Ринок і продукція

Сутність, функції, суб'єкти та об'єкти ринку. Види і форми ринків. Сегментування ринку. Попит та пропозиція. Поняття конкурентного ринку. Загальна характеристика продукції та її класифікація. Натуральні та вартісні показники вимірювання обсягу продукції підприємства - номенклатура, асортимент продукції, товарна, валова, чиста, реалізована продукція. Конкуреноспроможність продукції: поняття, фактори забезпечення і методика оцінка її рівня. Ціни на продукцію та ціноутворення в ринкових умовах: економічна сутність, функції, види цін, стратегії і методи ціноутворення в умовах ринку.

Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

Персонал підприємства як об'єкт управління. Відмінність категорії «персоналу» від інших споріднених економічних термінів: трудові ресурси, кадри, трудовий потенціал. Зміст структурної та кількісної характеристики персоналу. Поділ персоналу за участю у виробничій діяльності, за терміном дії договору найму, за категоріями, професіями, спеціальностями і рівнем кваліфікації. Особливості структури персоналу підприємств та організацій різних типів, розмірів і форм власності. Тенденції динаміки структури персоналу в окремих галузях та сферах діяльності.

Облікова, явочна та середньооблікова чисельність як показники кількісної характеристики персоналу: зміст та методика розрахунку. Показники руху та структури персоналу, використання робочого часу.

Норми праці, їх призначення та порядок встановлення. Методи нормування праці. Технологія планування потреби підприємства в персоналі. Методика визначення необхідної чисельності основних та допоміжних робітників, а також нормативної чисельності працівників управління, спеціалістів і службовців для підприємств різних розмірів, форм власності та сфер діяльності. Обґрунтування раціональної структури персоналу підприємства.

Продуктивність праці як економічна категорія. Методи розрахунку продуктивності праці на підприємствах виробничої сфери. Показники рівня продуктивності праці. Зовнішні та внутрішні чинники зростання продуктивності праці. Факторний метод прогнозування рівня продуктивності персоналу на підприємстві. Динаміка і резерви підвищення продуктивності праці на підприємствах різних галузей економіки України за сучасних умов господарювання. Соціально-економічна сутність заробітної плати. Основні функції заробітної плати (відтворювальна, стимулююча, регулювальна, соціальна) та їх реалізація. Мінімальна, номінальна та реальна заробітна плата. Структура заробітної плати. Державне та договірне регулювання заробітної плати, механізм його реалізації в Україні. Поняття форм і систем оплати праці. Сутнісна характеристика почасової та відрядної форми оплати праці, їхні переваги та недоліки. Основні системи почасової форми оплати праці: проста почасова, почасово-преміальна, за посадовими окладами. Основні системи відрядної форми оплати праці: пряма відрядна, непряма відрядна, відрядно-преміальна, відрядно-прогресивна, акордна.

Тема 7. Капітал підприємства

Капітал як першочерговий фактор виробництва. Реальний та грошовий капітал. Основний та оборотний капітал: сутнісна характеристика, відмітні

ознаки, складові.

Поняття основних фондів. Взаємозв'язок категорії «основні фонди» із термінами «основні засоби», «основний капітал». Класифікація основних фондів за сферою використання, функціональним призначенням, правом власності, характером впливу на предмет праці, віковим складом, правом власності та відповідно до Податкового кодексу України. Структура основних фондів, чинники і тенденції її динаміки на виробничих підприємствах. Натуральна та грошова оцінка основних фондів, їхнє призначення та сфери застосування. Види вартості вартість основних фондів: первісна, відновна, залишкова, справедлива, ліквідаційна та середньорічна. Періодична індексація основних фондів.

Характеристика процесу відтворення основних фондів. Фізичне та моральне зношування основних фондів. Види фізичного та морального зносу, математичний апарат їхнього вимірювання. Амортизація як інструмент відшкодування зносу основних фондів. Сучасні методи амортизації основних фондів (прямолінійний, виробничий, кумулятивний, прискореного зменшення залишкової вартості, зменшення залишкової вартості): сутнісні особливості, переваги та недоліки, сфери та економічна доцільність застосування. Технологія обрання методу амортизації відповідно до вимог Податкового кодексу України. Економічне і соціальне значення підвищення ефективності відтворення та використання основних фондів підприємства. Система показників ефективності відтворення та використання основних фондів. Напрями інтенсифікації відтворення та шляхи кращого використання основних фондів підприємства.

Оборотні виробничі фонди і фонди обігу як складові оборотного капіталу.

Характеристика елементів оборотних виробничих фондів: виробничих запасів, напівфабрикатів власного виготовлення, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів. Елементний склад фондів обігу, його характеристика.

Функціональна та елементна структура оборотних коштів. Нормовані та ненормовані оборотні кошти.

Методи розрахунку нормативів оборотних коштів (аналітичний, коефіцієнтний, прямого розрахунку). Обчислення нормативів оборотних коштів у виробничих запасах, незавершеному виробництві, витратах майбутніх періодів, залишках готової продукції. Визначення загального нормативу оборотних коштів для підприємства.

Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів: коефіцієнти оборотності (кількість оборотів) і завантаження, тривалість одного обороту в днях, рентабельність; методика їх обчислення. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів: оптимізація запасів ресурсів і незавершеного виробництва; скорочення тривалості виробничого циклу; поліпшення організації матеріально-технічного забезпечення виробництва; прискорення реалізації виробленої продукції. Проблеми нестачі оборотних коштів і поповнення їх обсягів до нормативного рівня за умов кризової економічної ситуації на підприємстві.

Тема 8. Інвестиції

Економічна сутність інвестицій. Роль інвестицій у забезпеченні ефективного функціонування підприємства. Функціонально-елементний склад інвестицій підприємства. Класифікація інвестицій за об'єктами вкладення капіталу, за характером участі в інвестуванні, за термінами вкладень, за формою власності, за сумісністю здійснення, за рівнем дохідності, за рівнем інвестиційного ризику, за рівнем ліквідності, за національною приналежністю капіталу.

Поняття інвестиційних ресурсів. Завдання формування інвестиційних ресурсів. Принципи встановлення необхідного обсягу капіталовкладень підприємства в залежності від економічної ситуації на ринку. Внутрішні та

зовнішні джерела інвестування. Обґрунтування джерел фінансування капітальних вкладень.

Загальні принципи прийняття інвестиційних рішень. Динамічні та статичні методи оцінки ефективності реальних інвестицій. Показники оцінки ефективності реальних інвестицій: чистий приведений дохід, індекс дохідності, період окупності, внутрішня норма дохідності.

Роль фінансових інвестицій у становленні та розвитку ринкових відносин.

Умови залучення і використання фінансових інвестицій за діючої системи господарювання. Види цінних паперів, порядок їх випуску, обігу і використання.

Особливості і показники визначення ефективності випуску та реалізації (використання) різних видів цінних паперів.

Тема 9. Інноваційна діяльність

Економічна сутність інновацій. Вплив інновацій на підприємницьку діяльність. Класифікація інновацій за технологічними параметрами, за цільовими змінами, за ступенем радикальності, за причиною виникнення, за ефективністю інновацій. Етапи інноваційного процесу.

Експлоренти, патенти, комутанти та віоленти як суб'єкти інноваційної діяльності. Поняття інноваційного підприємства. Форми організації інноваційного підприємства: інноваційний бізнес-інкубатор, технопарк, технополіс.

Поняття та етапи здійснення інноваційного проекту. Економічний ефект як узагальнюючий показник ефективності проектів із технічних нововведень.

Особливості оцінки ефективності організаційних нововведень.

Змістовий модуль 2. Виробнича, фінансова діяльність та антикризова політика підприємства

Тема 10. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства

Поняття і значення техніко-технологічної бази виробництва. Складові техніко-технологічної бази, можливі та ефективні шляхи її формування на підприємстві. Особливості формування виробничої (техніко-технологічної) бази на підприємствах різних галузей.

Змістова характеристика технічного розвитку підприємства. Діагностика стану технічного розвитку підприємства: сутність, процедура та основні показники (технічна оснащеність праці, рівень технології, технічний рівень устаткування, рівень комп'ютеризації та автоматизації виробничих процесів і процесів управління).

Модернізація, капітальний ремонт і заміна діючого устаткування як форми технічного розвитку підприємства. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства, його передбачуваність, етапність і послідовність. Економічне обґрунтування вибору форми технічного розвитку підприємства.

Сутність лізингу як форми оновлення технічної бази виробництва.

Характеристика окремих видів лізингу. Організаційно-правові основи здійснення лізингу. Умови договору лізингу. Права та обов'язки лізингодавців і лізингоодержувачів. Витрати на надання та ефективність лізингових послуг.

Поняття, види і чинники формування виробничої потужності. Загальні методичні принципи розрахунку виробничої потужності підприємства. Показники та шляхи підвищення використання виробничих потужностей.

Тема 11. Організація виробництва і забезпечення якості продукції

Визначення терміну організація виробництва. Виробничий процес як система. Класифікація виробничих процесів за роллю у виготовленні продукції, за стадіями виробництва, за ступенем неперервності, за особливостями

використовуваного обладнання, за ступенем технічного оснащення. Виробничий цикл як просторово-часове відображення виробничого процесу. Структура виробничого циклу. Основні принципи організації виробничих процесів.

Характеристика масового, серійного та одиничного типів виробництва.

Критерії відношення підприємств до окремого типу виробництва. Непоточні методи організації: партійний та одиничний. Поточний метод організації виробництва – основні принципи.

Спеціалізація, концентрація, кооперування, комбінування та диверсифікація як форми організації виробництва.

Якість продукції як основний параметр, що визначає конкурентоспроможність продукції. Показники і методи визначення рівня якості продукції.

Сутність і необхідність стандартизації продукції. Нормативно-технічна документація, у якій відображаються результати стандартизації: міжнародні стандарти, стандарти України, галузеві стандарти, технічні умови, стандарти підприємства. Значення і організація сертифікації продукції і систем якості.

Внутрішньовиробничий технічний контроль якості.

Тема 12. Витрати на виробництво та реалізацію продукції

Сутність витрат підприємства. Сучасні підходи до класифікації витрат: за видами діяльності, за економічними елементами, за калькуляційними статтями, за способом віднесення на об'єкт витрат, за відношенням до обсягу діяльності, за складністю (однорідністю), за зв'язком із рішенням, що приймається.

Економічний зміст собівартості продукції. Сфери застосування показника собівартості в практиці сучасного підприємства. Індивідуальна, технологічна, виробнича та повна собівартість. Види собівартості продукції згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Склад виробничої собівартості, загальновиробничі витрати, адміністративні витрати та витрати на збут, інші операційні витрати. Порядок розподілення загальновиробничих витрат.

Позамовний, попередільний, попроцесний та нормативний методи калькулювання собівартості: сутнісна характеристика та сфери застосування.

Зміст та призначення аналізу взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку (CVP-аналізу). Основні обмеження та припущення застосування CVP-аналізу. Математичний апарат та графічна інтерпретація аналізу взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку. Технологія застосування CVP - аналізу для обґрунтування беззбиткового та цільового обсягу діяльності, встановлення ціни реалізації.

Фактори та резерви зниження собівартості.

Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Сутність фінансово-економічних результатів діяльності підприємства.

Модель формування фінансових результатів підприємств в Україні. Звіт про фінансові результати як джерело інформації про формування результатів фінансово-господарської діяльності підприємства.

Показники рентабельності як відносні індикатори фінансово-економічних результатів діяльності підприємства, методика їх розрахунку.

Тема 14. Планування діяльності підприємства

Сутність процесу планування як основоположної функції управління підприємством. Основні принципи методи та види планування. Система планів на підприємстві: стратегічні, тактичні, поточні (оперативні).

Загальний бюджет як продукт тактичного планування. Порядок здійснення операційного та фінансового бюджетування як інструментів тактичного планування.

Етапи оперативного планування. Календарне планування та диспетчеризація як складові оперативного планування. Системи виробничо-оперативного планування.

Сутність бізнес-планування. Роль бізнес-плану в діяльності підприємства. Розділи бізнес-плану та порядок їх розробки.

Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація

Поняття економічного розвитку підприємства. Сучасні моделі розвитку. Методичний інструментарій аналізу процесів розвитку на підприємстві: концепція збалансованої системи показників (BSC) та концепція вартості підприємства.

Екстенсивні та інтенсивні фактори економічного розвитку підприємства. Трансформаційні процеси на підприємстві. Форми трансформації підприємства.

Сутнісна характеристика реструктуризації підприємства, зовнішні та внутрішні причини її здійснення. Етапи процесу реструктуризації. Види реструктуризації за повнотою вирішення проблем, за цілями та об'єктами змін.

Способи реструктуризації підприємства: перепрофілювання, виокремлення структурних підрозділів, виокремлення структурних підрозділів як самостійних юридичних осіб, злиття. Критерії ефективності реструктуризації підприємства.

Тлумачення механізму санації та цілей її здійснення. Способи та загальна схема санації підприємства. Критерії ефективності санації підприємства.

Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність

Поняття економічної безпеки підприємства, цілі її забезпечення. Загрози, що перешкоджають забезпеченню економічної безпеки. Основні функціональні складові економічної безпеки: фінансова, риночна, інтелектуальна, кадрова, технологічна, правова, екологічна, інформаційна.

Методичні аспекти оцінки основних складових функціональних складових економічної безпеки. Поняття та види кризових явищ на підприємстві. Причини виникнення кризи.

Зміст, цілі та механізм реалізації антикризової діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	ла б	ін д	с.р	л		п	ла б	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Підприємство у сучасній системі господарювання та ресурснезабезпечення його діяльності												
Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва	7	1	1			5	16	1	1			14
Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	7	1	1			5						
Тема 3. Зовнішнє	9	2	2			5	21	2	2			17

середовище господарювання підприємств												
Тема 4. Структура та управління підприємством	9	2	2			5						
Тема 5. Ринок і продукція	9	2	2			5						
Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	10	2	2	1		5	12	2	2	1		7
Тема 7. Капітал підприємства	10	2	2	1		5	11	2	2			7
Тема 8. Інвестиції	7	1	1			5	7					7
Тема 9. Інноваційна діяльність	7	1	1			5	7					7
Разом за змістовим модулем 1	75	14	14	2		45	74	7	7	1		59
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 2. Теоретичні засади формування економічної політики держави.												
Тема 10. Техніко-технологічна база і виробнича потужність	10	2	2			6	16	2	2			12
Тема 11. Організація виробництва і забезпечення якості продукції	10	2	2			6	31	3	3			25
Тема 12. Витрати на виробництво та реалізацію продукції	11	2	2	1		6						
Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	11	2	2	1		6						
Тема 14. Планування діяльності підприємства	10	2	2			6	27	2	2	1		22
Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	10	2	2			6						
Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність	12	2	2			7						
Разом за змістовим модулем 2	73	14	14	2		43	74	7	7	1		59
Модуль 2												
ІНДЗ	2				2		2				2	

Усього годин	150	28	28	4	2	88	150	14	14	2	2	118
--------------	-----	----	----	---	---	----	-----	----	----	---	---	-----

5. Перелік тем і зміст практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результат навчання (РН) за ОП
1.	Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва	студент повинен знати:	1	РН-10, РН-17 (КЗ-1,2,3,4,5,6,9,11,12) (КП-1,2,7,9,10,12,13,14,15,16)
2.	Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	- економічні основи функціонування підприємств в умовах ринку;	1	
3.	Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств	- чинники, які впливають на ефективність роботи підприємств;	2	
4.	Тема 4. Структура та управління підприємством	- механізм формування і використання виробничого потенціалу, взаємодії всіх	2	
5.	Тема 5. Ринок і продукція	видів ресурсів та найбільш раціонального їх використання;	2	
6.	Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	- прогресивні методи планування та організації діяльності;	2	
7.	Тема 7. Капітал підприємства	- показники оцінки та напрями підвищення результативності роботи підприємства.	2	
8.	Тема 8. Інвестиції	вміти:	1	
9.	Тема 9. Інноваційна іяльність	- обґрунтовувати структуру і напрямки діяльності підприємства;	1	
10.	Тема 10. Техніко-технологічна база і виробнича потужність	- виконувати економічні розрахунки;	2	
11.	Тема 11. Організація виробництва і забезпечення якості продукції	- творчо підходити до підготовки і прийняття управлінських рішень з економі-	2	
12.	Тема 12. Витрати на виробництво та реалізацію продукції	ки;	2	
13.	Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	- аналізувати і узагальнювати результати діяльності	2	
14.	Тема 14. Планування діяльності підприємства		2	
15.	Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація		2	

16.	Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність [12, 13, 8, 9,6].	підприємства, ефективності використання його ресурсів; - пропонувати ефективні заходи господарювання і контролювати їх здійснення при зміні ситуації у ринковому середовищі; - розробляти і реалізовувати плани розвитку підприємства. формування системи знань з теоретичної макроекономіки, які відображають сукупні результати економічної діяльності країни та теоретичний інструментарій ринкового та державного регулювання національної економіки. Для цього проводяться теоретичні співбесіди, рішення практичних та тестових завдань, аналіз проблемних ситуацій, написання та захист реферативних робіт.	2	
	Разом		28	

6. Перелік тем і зміст лабораторних занять

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результат навчання (РН) за ОП
1	Тема 5. Ринок і продукція Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	Лабораторна робота №1 1. Зробити презентацію підприємства за такими пунктами: - Повна назва	2	РН-10, РН-17

	<p>Тема 7. Капітал підприємства [12, 13, 8, 9,6].</p>	<p>підприємства.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вид основної діяльності підприємства. - Організаційно правова форма. - Форма власності підприємства. - Мета підприємства. - Продукт/послуга, який/яку виробляє/надає підприємство. <p>2. Побудувати структуру управління підприємством (лінійну, функціональну або лінійно-функціональну) та зробити презентацію, за такими пунктами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Організаційна структура підприємства (обґрунтувати вибір). - Описати функції, які виконують підрозділи підприємства. - Описати, як відділи взаємодіють між собою. <p>3. Розв'язування задач (номер варіанта - номер у списку групи)</p> <p>Задача 1. Заповнити баланс і розрахувати показники руху та стану основних фондів (ОФ)</p> <p>Задача 2. За наявними даними розрахувати: КОП, ЕФЗП.</p> <p>Задача 3. За даними про залишки оборотних фондів за квартал розрахувати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Швидкість і час звернення оборотних фондів за базисний і звітний період. 		
--	---	---	--	--

		2. Суму вивільнених (імобілізованих) оборотних фондів.		
2	Тема 12. Витрати на виробництво та реалізацію продукції Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства [12, 13, 8, 9,6].	<p>Лабораторна робота №2</p> <p>1. Побудувати таблицю порівняльної характеристики лізингу і оренди.</p> <p>2. Виконати SWOT-аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства: - Визначити сильні і слабкі сторони внутрішнього середовища в діяльності підприємства. - Визначити можливості й загрози зовнішнього середовища, зони контролю підприємства, що знаходяться зовні.</p> <p>3. Оцінити фінансовий стан підприємства Фінансове становище підприємства можна оцінювати з точки зору короткострокової та довгострокової перспектив. У першому випадку критерії оцінювання фінансового становища — ліквідність і платоспроможність підприємства, тобто здатність своєчасно і в повному обсязі виробити розрахунки за короткостроковими зобов'язаннями. Основні показники, що дають змогу оцінити ліквідність і платоспроможність підприємства:</p> <ul style="list-style-type: none"> • величина власних оборотних коштів; • маневреність функціонуючого капіталу; • коефіцієнт поточної ліквідності; 	2	

		<ul style="list-style-type: none"> • коефіцієнт швидкої ліквідності; • коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності); • частка власних оборотних коштів у покритті запасів; • коефіцієнт покриття запасів. <p>Фінансова стійкість у довгостроковому плані характеризується співвідношенням власних і позикових коштів. Система показників для оцінювання фінансової стійкості:</p> <ul style="list-style-type: none"> • коефіцієнт концентрації власного капіталу; • коефіцієнт фінансової залежності; • коефіцієнт маневреності власного капіталу; • коефіцієнт структури довгострокових вкладень; • коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів; • коефіцієнт співвідношення власних і притягнених коштів. <p>1. Розв'язування задач (номер варіанта - номер у списку групи)</p> <p>Задача 1. Визначте нормативи чистої продукції виробів і обсяг нормативної чистої продукції підприємства</p> <p>Задача 2. Є дані про обсяг виробництва, ціни і сортності продукту А. Визначити: 1)% виконання</p>		
--	--	---	--	--

		плану по кожному сорту і в цілому для продукту А; 2) коефіцієнт сортності. Задача 3. Розрахувати відсутні показники.		
	Разом		4	

7. Самостійна робота

№ з/п	Зміст роботи	Кількість годин
1	Підготовка до лекційних занять	14
2	Підготовка до практичних/семінарських/лабораторних занять	28
3	Підготовка до екзамену	30
4	Виконання індивідуальних завдань (реферат)	16
	Разом	88

8. Індивідуальні завдання – реферативне дослідження Тематика досліджень

- Особливості визначення місії та головних напрямів діяльності підприємств різних форм власності та сфер діяльності
- Нормативно-правова база підприємницької діяльності в Україні
- Проблеми функціонування підприємства в ринковому середовищі
- Тенденції розвитку суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм (*із застосуванням статистичного матеріалу*)
- Особливості та ефективність діяльності об'єднань підприємств в Україні
- Стратегічні програми розвитку підприємств в Україні
- Малий бізнес в Україні, проблеми його розвитку і підтримки
- Франчайзинг як форма підприємницької діяльності, його розвиток в Україні
- Сучасні методичні підходи до оцінки макро- та мікросередовища підприємства: зміст, переваги та недоліки
- Аналіз зовнішнього середовища як початковий етап формування стратегії діяльності підприємства
- Державне економічне регулювання діяльності підприємства
- Структура підприємства: сутність, види та її вплив на ефективність функціонування підприємства
- Види виробничої структури підприємства, шляхи її удосконалення
- Проблеми вибору та формування організаційних структур управління новостворюваних підприємств
- Вітчизняний та зарубіжний досвід вдосконалення організаційної структури управління підприємством
- Переваги та недоліки сучасних організаційних структур управління, сфери їх застосування
- Змістова характеристика методів управління діяльністю підприємства та інструментарій їх реалізації
- Стан та перспективи розвитку ринкових відносин в Україні

19. Управління маркетинговим потенціалом підприємства
20. Продукція підприємства як конкретний результат діяльності господарської системи
21. Маркетингова діяльність і формування програми випуску продукції
22. Особливості визначення ринкового попиту на окремі види продукції
23. Сучасні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства
24. Формування комунікаційної політики підприємства
25. Дистрибуційна політика підприємства
26. Сучасні методи управління персоналом підприємства
27. Роль кадрового менеджменту в системі управління підприємством
28. Сучасні методи нормування праці
29. Штатний розпис: сутність, порядок розробки і значення у діяльності підприємства
30. Оптимізація чисельності та структури персоналу
31. Форми, види та системи оплати праці: переваги та недоліки, сфер застосування
32. Механізм державного регулювання оплати праці й соціального захисту населення
33. Класичні та сучасні моделі мотивації персоналу
34. Закордонний досвід мотивації персоналу
35. Формування кадрового потенціалу підприємства
36. Фактори та резерви росту продуктивності праці
37. Сучасний стан та структура основних засобів на підприємствах різних галузей економіки України *(із застосуванням статистичного матеріалу)*
38. Амортизаційна політика підприємства
39. Напрями інтенсифікації відтворення основних засобів підприємства
40. Структура оборотних коштів великих промислових та торговельних підприємств *(із застосуванням статистичного матеріалу)*
41. Структура оборотних коштів підприємств малого та середнього бізнесу *(із застосуванням статистичного матеріалу)*
42. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства
43. Оптимізація запасів матеріальних ресурсів підприємства
44. Джерела і напрями економії матеріальних ресурсів підприємства
45. Оптимізація грошових потоків підприємства
46. Оптимізація дебіторської заборгованості підприємства
47. Методика розрахунку впливу оборотності оборотних коштів на загальні кількісні та якісні показники роботи підприємства
48. Інвестиційна діяльність підприємства і шляхи підвищення її ефективності
49. Переваги та недоліки прямих інвестицій
50. Формування, оцінка і регулювання фінансових інвестицій
51. Джерела фінансування виробничих інвестицій
52. Форми державного регулювання інвестиційної діяльності підприємства
53. Роль та сучасний стан іноземних інвестицій в економіці України
54. Інновації і державне регулювання інноваційних процесів
55. Інноваційна політика підприємства в умовах ринкової економіки
56. Сучасний стан та тенденції розвитку інфраструктура інноваційної діяльності в Україні *(із застосуванням статистичного матеріалу)*
57. Науково-технічний прогрес – головний чинник розвитку і підвищення ефективності виробництва
58. Механізм інвестування інновацій на підприємстві
59. Проблеми оцінки економічної ефективності нововведень
60. Проблеми вдосконалення техніко-технологічної бази виробництва

61. Виробнича потужність підприємства та методичні засади її розрахунку
62. Етапи техніко-технологічної підготовки виробництва на підприємстві
63. Система показників оцінки технічного рівню виробництва
64. Модернізація та технічне переозброєння як найважливіші форми технічного розвитку підприємства
65. Сучасні проблеми вдосконалення техніко-технологічної бази виробництва
66. Типи виробництва та їх техніко-економічна характеристика
67. Виробничий процес і принципи раціональної організації виробництва
68. Сутність та завдання організації основного виробництва
69. Методи організації виробничих процесів
70. Організація виробничої інфраструктури
71. Організація промислового освоєння нової продукції
72. Організація та планування допоміжних цехів і господарств
73. Резерви підвищення рівня організації виробничого процесу
74. Особливості структури витрат на підприємствах різних галузей економіки (із застосуванням статистичного матеріалу)
75. Сутність та напрями управління витратами підприємства
76. Показники ефективності управління витратами підприємства
77. Калькуляція та її місце в економічних розрахунках
78. Методи калькулювання собівартості продукції
79. Проблеми розподілу непрямих витрат між окремими підрозділами та видами продукції
80. Оптимізація витрат підприємства
81. Сучасні методи ціноутворення та її роль в досягненні конкурентних переваг
82. Державна політика оподаткування та прибутковість підприємства
83. Напрями підвищення фінансового стану та рентабельності підприємства
84. Сучасні підходи до методики аналізу фінансового стану підприємства
85. Фінансовий стан та результати діяльності підприємств в Україні (із застосуванням статистичного матеріалу)
86. Прогнозування діяльності підприємства в умовах ринкової економіки
87. Система планів на підприємстві
88. Планування виробництва та збуту продукції
89. Оптимізація виробничої програми підприємства
90. Стратегічне планування і прогнозування діяльності підприємства
91. Бізнес-план підприємства: призначення і методика розробки
92. Сучасні моделі розвитку підприємств
93. Трансформація та реструктуризація: особливості, форми та види
94. Практика та ефективність реструктуризації суб'єктів господарювання в Україні (із застосуванням статистичного матеріалу)
95. Зарубіжний досвід трансформації та реструктуризації підприємств
96. Поняття економічної безпеки підприємства, її складові
97. Методика оцінки економічної безпеки підприємства
98. Причини й симптоми банкрутства суб'єктів господарювання
99. Моделі визначення ймовірності банкрутства та дискусійні аспекти їх застосування у господарській практиці
100. Проблема неплатоспроможності та банкрутства підприємств в Україні: сучасний стан та основні тенденції (із застосуванням статистичного матеріалу)
101. Процедура ліквідації і припинення діяльності збанкрутілого суб'єкта господарювання та її організаційні форми

102. Проблеми фінансового оздоровлення підприємств

103. Практика та ефективність санації суб'єктів господарювання в Україні (із застосуванням статистичного матеріалу)

9. Методи навчання

Залежно від теми припускається на лекції традиційна форма (монолог), а також інтерактивна форма (бліцопитування, модерація, дискусії). У межах практичних занять передбачено: опитування, тестування, доповіді, розгляд ситуацій, розв'язання задач, складання графічних схем, реферування, конспектування, робота в Інтернет тощо.

10. Засоби діагностики результатів навчання

Поточне опитування, оцінка за виконане індивідуальне дослідницьке завдання, екзамен

Перелік питань, які виносяться на екзамен:

1. Теорії й моделі підприємств
2. Підприємництво: сутність і характерні риси
3. Підприємство як суб'єкт господарювання
4. Класифікація підприємств
5. Види господарських товариств
6. Види об'єднань підприємств
7. Структура зовнішнього середовища підприємства.
8. Організаційна структура підприємства
9. Процес створення підприємства. Державна реєстрація підприємств
10. Реорганізація підприємств
11. Класифікація, якісна і кількісна характеристика персоналу підприємства
12. Показники стану і руху персоналу
13. Управління персоналом
14. Продуктивність праці і методи її вимірювання. Чинники і резерви зростання продуктивності праці
15. Організація оплати праці на підприємстві
16. Відрядна оплата праці
17. Погодинна оплата праці
18. Безтарифна система оплати праці
19. Економічна характеристика і структура основних фондів підприємства
20. Класифікація основних фондів підприємства
21. Види оцінки основних фондів
22. Знос основних фондів підприємства
23. Суть амортизації як фінансового джерела відтворення основних фондів
24. Прискорена амортизація: характеристика і методи нарахування
25. Неприскорена амортизація: характеристика і методи нарахування
26. Економічна характеристика, склад і структура оборотних коштів підприємства. Джерела фінансування оборотних коштів
27. Показники ефективності використання оборотних коштів
28. Нормування оборотних фондів підприємства
29. Нематеріальні ресурси підприємства
30. Нематеріальні активи
31. Суть і класифікація інвестицій
32. Методи оцінювання ефективності інвестицій
33. Критерії ухвалення інвестиційних рішень
34. Інновація, інноваційний процес та його види, дифузія інновацій
35. Виробнича потужність підприємства
36. Методика розрахунку виробничої потужності підприємства
37. Характеристика і види продукції підприємства
38. Прогнозування й планування діяльності підприємства

39. Бюджетування на сучасному підприємстві: сутність і види бюджетів
40. Виробнича програма підприємства
41. Організація виробництва продукції на підприємстві
42. Якість як економічна категорія. Показники якості продукції
43. Конкурентоспроможність продукції і підприємства
44. Суть і види витрат
45. Класифікація витрат, що включаються в собівартість
46. Калькуляція собівартості одиниці продукції
47. Характеристика видів діяльності підприємства
48. Поняття фінансового результату
49. Розподіл і використання прибутку
50. Суть і необхідність оцінювання фінансово-економічного стану підприємства
51. Показники платоспроможності й ліквідності підприємства
52. Оцінювання фінансової стійкості підприємства
53. Аналіз ділової активності підприємства
54. Аналіз рентабельності
55. Оптимізація бізнес-процесів на підприємстві
56. Банкрутство підприємства
57. Суть санації
58. Реструктуризація підприємств
59. Ліквідація підприємства
60. Економічна безпека підприємства

11. Критерії оцінювання

Методи контролю

Оцінюються рівень знань, продемонстрований у відповідях з основних питань теми, правильність і активність під час виконання практичних завдань; регулярне відвідування занять; написання рефератів, огляд нової літератури; участь у конференціях, конкурсах, наукових семінарах, круглих столах; виконання модульних (контрольних) завдань тощо.

Поточний контроль – теоретичні співбесіди, рішення практичних та тестових завдань, аналіз проблемних ситуацій, написання та захист реферативних робіт.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Під час контролю систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюється: розуміння та запам'ятовування програмного матеріалу; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; уміння самостійно опрацювати навчальну та наукову літературу; уміння усно чи письмово подавати певний матеріал за темою семінарського заняття; результати експрес-контролю.

Під час контролю виконання завдань для самостійного опрацювання оцінюють: самостійне опрацювання тем у цілому та окремих питань; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів з курсу.

Отримати максимальну кількість балів за кожний блок студент має можливість під час захисту кожного блоку. Якщо студент без поважної причини захищає блок самостійних робіт пізніше зазначеного терміна – максимальна кількість балів знижується (в залежності від затримки) на 1-3 бали.

Об'єктами контролю знань студентів є:

- Систематичність і активність роботи на практичних заняттях. Оцінюються рівень знань, продемонстрований у відповідях з основних питань теми, правильність і активність при виконанні практичних завдань; регулярні відвідини занять (40 балів).

- Самостійна робота студента. Написання рефератів, огляд нової літератури (10 балів).

- Іспит (50 балів).

Виконання всіх завдань поточного контролю оцінюється від 0 до 50 балів.

Підсумковий контроль (іспит) оцінюється від 0 до 50 балів і проводиться у формі виконання письмового завдання (теоретичне завдання, відповідь на тестові завдання, вирішення практичних задач). Максимально студент може отримати 50 балів.

Критерії оцінювання:

- правильна відповідь на тестове завдання – 2,5 бали, неправильна відповідь – 0 балів. Враховуючи, що кожен варіант містить 10 тестів, максимальна кількість балів – 25 ;
- правильна відповідь на теоретичне завдання – 15 балів, неправильна відповідь – 0; максимальна кількість балів з теоретичної частини становить 15 балів;
- правильно вирішена задача – 10 балів, похибки у розрахунках, проте вибраний правильний метод розрахунку – 5 балів, неправильна відповідь та рішення – 0 балів. Кожен варіант містить 1 задачу, тому максимальна кількість балів з практичної частини становить 10 балів.

Критерії оцінювання підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
45-50	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання підсумкового контролю. Брав участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях.
35-44	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань підсумкового контролю.
25-34	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обгрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань підсумкового контролю.
15-24	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обгрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив меншість завдань підсумкового контролю
1-14	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання підсумкового контролю.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Вид роботи	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Підприємство у сучасній системі господарювання та ресурснезабезпечення його діяльності			
Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва			
лекційні	1		
практичні/семінарські/лабораторні заняття	1		2
Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми			
лекційні	1		
практичні/семінарські/лабораторні заняття	1		2
Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств			
лекційні	2		
практичні/семінарські/лабораторні заняття	2		2
Тема 4. Структура та управління підприємством			
лекційні	2		
практичні/семінарські/лабораторні заняття	2		2
Тема 5. Ринок і продукція			
лекційні	2		
практичні/семінарські/лабораторні заняття	2		2
Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці			
лекційні	2		
практичні/семінарські/лабораторні заняття	3		2
Тема 7. Капітал підприємства			
лекційні	2		
практичні/семінарські/лабораторні заняття	3		4
Тема 8. Інвестиції			
лекційні	1		
практичні/семінарські/лабораторні заняття	1		2
Тема 9. Інноваційна діяльність			
лекційні	1		
практичні/семінарські/лабораторні заняття	1		2
Виконання ІЗ	2		10
Всього ЗМ 1	32		30
Змістовий модуль 2. Теоретичні засади формування економічної політики держави.			
Тема 10. Техніко-технологічна база і виробнича потужність			
лекційні	2		

практичні/семінарські/ лабораторні заняття	2		3
Тема 11. Організація виробництва і забезпечення якості продукції			
лекційні	2		
практичні/семінарські/ лабораторні заняття	2		3
Тема 12. Витрати на виробництво та реалізацію продукції			
лекційні	2		
практичні/семінарські/ лабораторні заняття	3		3
Тема 13. Фінансово- економічні результати діяльності підприємства			
лекційні	2		
практичні/семінарські/ лабораторні заняття	3		3
Тема 14. Планування діяльності підприємства			
лекційні	2		
практичні/семінарські/ лабораторні заняття	2		3
Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація			
лекційні	2		
практичні/семінарські/ лабораторні заняття	2		3
Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність			
лекційні	2		
практичні/семінарські/ лабораторні заняття	2		2
Всього ЗМ 2	30		20
Самостійна робота у т. ч. підготовка і складання кзамєну	88 30	1	50
Підсумок	150	3	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

1-34	Г	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--	---

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Виконання лабораторних та практичних завдань передбачає використання персонального комп'ютеру з доступом до мережі Інтернет та програмою MS Excel.

14. Рекомендовані джерела інформації

Обов'язкова література

1. Березін, О. В. Економіка підприємства : навч. посіб. / О. В. Березін, Л. М. Березіна, Н. В. Бутенко. - Київ : Знання, 2009. - 390 с.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. / І.М.Бойчик. – Вид. 2-ге, доповн. і переробл. – К.: Атіка, 2006. – 528 с.
3. Гетьман, О. О. Економіка підприємства : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. - 2-ге вид. - Київ : Центр учбової л-ри, 2010. – 487 с.
4. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погрішук ; Тернопільський нац. екон. ун-т. - Київ : Центр учбової л-ри, 2010. - 303 с.
5. Грицюк, Е. О. Економіка підприємства : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Е. О. Грицюк. - Київ : Дакор, 2009. – 303 с.
6. Економіка підприємства: зб. практич. задач і ситуацій : навч. посіб. / С. Ф. Покропивний, Г. О. Швиданенко, О. С. Федонін та ін.- 3-тє вид. - Київ: КНЕУ, 2008. - 324 с.
7. Економіка підприємства: навч. посіб. / П. В. Круш, В. І. Подвігіна, Б. М. Сердюк та ін.; за ред. П. В. Круша та ін. - 2-ге вид. - Київ : Ельга-Н : КНТ, 2009. - 778 с.
8. Економіка підприємства: теорія і практикум: навч.-метод. посіб. для самот. роботи студ. галузі знань "Економіка та підприємництва" / В. І. Блонська, Т. Г. Васильців, С. С. Гринкевич та ін. – Львів : «Магнолія 2006», 2010. – 687 с.
9. Економіка підприємства: Підручник / За загальною редакцією Й. М. Петровича. – 2-ге вид., виправл. – Львів: «Магнолія 2006», 2008. – 580 с.
10. Жнякін Б.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. / Б. О. Жнякін, В. В. Краснова. - Донецьк : Альфа-прес, 2005. - 160 с.
11. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / В. В. Краснова, І. О. Ахновська, М. В. Бандура та ін.; за заг. Ред. В. В. Краснової. – Донецьк: ДонНУ, 2012. – 506 с.
12. Омельченко Г.П. Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства» для здобувачів вищої освіти ОПП «Міжнародний бізнес» спец. 292 «Міжнародні економічні відносини» ОС «Бакалавр», ОПП «Міжнародна економіка» спец. 051 «Економіка» ОС «Бакалавр»/ Г.П.Омельченко. Маріупольській державний університет, кафедра економіки та міжнародних економічних відносин.- Маріуполь: МДУ, 2020 – 56 с.
13. Семкова Л.В. Економіка підприємства: навчально-методичний посібник / Л.В. Семкова. – Маріуполь: МДУ, 2013 – 266 с.

Додаткова література

1. Афанасьєв М.В. Економіка підприємства: Навчально-методичний посібник. / М.В.Афанасьєв, О.Б.Плоха. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007. – 320 с.
2. Волков О.И. Экономика предприятия: курс лекций / О. И. Волков, В. К.

Скляренко. - М. : ИНФРА-М, 2005. - 280 с.

3. Економіка підприємства в схемах і таблицях: навч. посіб. / Т. М. Серікова, Є. П. Кожанова, В. І. Мельник, Г. М. Шумська; Харківський нац. екон. ун-т. - Харків: ІНЖЕК, 2009. - 302 с.

4. Іванілов О. С. Економіка підприємства. Підручник. / О. С. Іванілов. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 728 с.

5. Осипов В.І. Економіка підприємства: Підручник. / В.І. Осипов – Одеса: Маяк, 2005. – 724 с.

6. Экономика предприятия: учеб. пособие / Подобщ. ред. А.И. Ильина. – 4-е изд., стер. – М.: Новое знание, 2006. – 698 с.

7. Экономика предприятия: Учебник для вузов. – 4-е изд. / Под ред. акад. В.М. Семёнова – СПб.: Питер, 2007. – 384 с.

Інтернет-ресурси

1. www.smida.gov.ua

2. www.istock.com.ua

3. www.cfin.ru

4. www.fd.ru

15. Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність здобувачів є важливою умовою для опанування результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;

- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unicheck, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт

– EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat> .

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);
- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;
- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;
- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;
- відрахування з МДУ;
- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.

Більш детально тут

Анкетування з академічної доброчесності:

<https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdFEGivtV1-dsENos1SCDRHfUpGia1YklgQK8j0/edit>

2. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

3. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін. Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

4. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни /змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна. Процедура зарахування здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті МДУ.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Назва навчальної дисципліни	Економіка підприємства
Освітня програма	Економіка. Міжнародна економіка
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Кафедра, яка здійснює викладання	Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин
Викладач ШБ, посада	Омельченко Г.П., доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, к.е.н., доцент
Електронна адреса викладача	g.omelchenko@mdu.in.ua
Консультації (дата, час, можливості он-лайн консультування)	
Посилання на сторінку навчальної дисципліни на Навчальному порталі МДУ	http://moodle.mdu.in.ua/course/view.php?id=7272
Компетентності та програмні результати навчання	<p>Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (КЗ-1). Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (КЗ-2).</p> <p>Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (КЗ-3). Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (КЗ-4). 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (КЗ-5).</p> <p>Здатність спілкуватися іноземною мовою (КЗ-6).</p> <p>Здатність до адаптації та дій в новій ситуації (КЗ-9).</p> <p>Здатність приймати обґрунтовані рішення (КЗ-11).\</p> <p>Навички міжособистісної взаємодії (КЗ-12)</p> <p>Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях (КП-1).</p> <p>Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами (КП-2).</p> <p>Розуміння особливостей сучасної світової та</p>

	<p>національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави (КП-5).</p> <p>Розуміння закономірностей розвитку різних форм міжнародних економічних відносин, інтеграційних процесів, їх впливу на економічну діяльність суб'єктів господарювання (КП-6).</p> <p>Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів (КП-9).</p> <p>Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин (КП-10).</p> <p>Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів (КП-12).</p> <p>Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності (КП-15).</p> <p>Здатність проводити міжнародні і внутрішні маркетингові дослідження; використовувати інструменти аналізу макро- і мікросередовища (КП-16).</p> <p>Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади) (РН-10).</p> <p>Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність їх діяльності (РН-17).</p>
--	---

Семестр(и) вивчення	Обсяг (години/кредити)	Кількість аудиторних годин		Кількість, види індивідуальних завдань	Форма контролю
		лекції	практ/сем/лаб		
5	150/5	28	28/4	реферат	екзамен

Завідувач кафедри

Юрій ЧЕНТУКОВ

Гарант ОП

Тетяна МАРЕНА

